

CYFARFOD	CYNGOR LLAWN
DYDDIAD	12 MAI, 2016
PWNC	Y REFFERENDWM AR AELODAETH O'R UNDEB EWROPEAIDD
PWRPAS	Ceisio safbwynt y Cyngor ar y mater
AWDUR	Y Cyngorydd Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor

1. Ar 23 Mehefin, fe gynhelir refferendwm ar p'un ai y dylai gwledydd Prydain aros yn yr Undeb Ewropeaidd neu beidio.
2. Yn amlwg bydd y mater yma yn un o bwysigrwydd mawr, ac eisoes, mae'r dadleuon o blaid ac yn erbyn yn cael eu hamlygu gan y ddwy ochr.
3. Gan fod gennym fel Cyngor ddyletswydd i arwain ein cymunedau a sicrhau dyfodol cynaliadwy i'w drigolion, mae'n ddyletswydd arnom i drafod y mater pwysig yma ac i ddod i gasgliad a yw parhau i fod yn aelod o'r Undeb Ewropeaidd yn beth da neu yn beth drwg i drigolion Gwynedd.
4. Un peth y mae pob ochr o'r ddadl yn gytun ag ef yw bod canlyniad y bleidlais yn un o'r materion pwysicaf y bydd gan drigolion y cyfle i fynegi barn arno am rai blynyddoedd ac mae annog cynifer ag sydd bosib o drigolion i bleidleisio o'r pwys mwyaf.
5. Mae'r dadleuon o blaid ac yn erbyn aros yn yr Undeb Ewropeaidd yn rhai eang sydd yn cael sylw amlwg yn y Wasg. Gellir eu crynhoi o dan y penawdau canlynol:-
 - Materion Defnyddwyr - Materion yn ymwneud â phrisiau, profion diogelwch a thrin cwsmeriaid yn deg, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar y budd o gael y gwarchodaeth a roddir a chost hynny i aelwydydd.
 - Cost Aelodaeth - Cost Aelodaeth ar y naill law a'r hyn yr ydym yn ei dderbyn yn ôl ar y llall, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar werth buddsoddiad Prydain yn yr Undeb o'i gymharu â'r budd a ddaw yn ôl.
 - Addysg ac Ymchwil - Sut mae aelodaeth yn effeithio addysg ac ymchwil meddygol, technegol a gwyddonol, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar fwriad yr Undeb i wario €80bn ar ymchwil rhwng 2014 a 2020.
 - Ynni a'r Amgylchedd - Argaeledd Ynni a sut y mae'r Amgylchedd yn cael ei warchod, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar y budd o weithio tuag at sefydlu marchad ynni integredig a mwy o reolaeth o Ewrop ar newid hinsawdd a llygredd
 - Amaeth a Physgota - Effaith yr Undeb a'i bolisiau amaethyddol a physgota, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar fudd y Polisiau Cyffredin a'r sybsidi a roddir i amaeth yn benodol.
 - Rôl Byd Eang Prydain ac Amddiffyn - Amddiffyn a chryfder safle Prydain fel gwladwriaeth yn y byd, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar rôl gynyddol Ewrop mewn polisi tramor.
 - Mewnfudo - Mater mewnfudo a'r rhyddid i symud ar draws yr Undeb, gyda'r ddau ochr yn gwahaniaethu ar effaith aelodaeth o'r Undeb ar y gallu i reoli mewnfudo.

- Plismona a Diogelwch – Plismon a Diogelwch ar draws ffiniau, gyda’r ddau ochr yn gwahaniaethu ar hyn gan gofio nad yw Prydain yn rhan o ardal teithio heb ffiniau Schengen
 - Sofraniaeth a Chyfreithiau – Y graddau y mae Prydain yn gwneud ei chyfreithiau ei hun a sut y’i reolir, gyda’r ddau ochr yn gwahaniaethu ar y graddau y mae’n rhaid i Brydain dderbyn deddfau a chyfarwyddiadau o Ewrop
 - Masnach a’r Economi – Effaith aelodaeth yr Undeb ar Fasnach a’r Economi, gyda’r ddau ochr yn gwahaniaethu ar effaith aros yn neu adael yr Undeb Ewropeaidd sydd yn cynrychioli tua hanner masnach Prydain
 - Teithio a Byw Dramor – Byw a theithio mewn gwledydd eraill ar gyfer gwaith a hamdden, gyda’r ddau ochr yn gwahaniaethu ar effaith aelodaeth ar ryddid unigolion i fyw a theithio yn rhydd drwy’r Undeb
 - Gwaith a Chyflog – Effaith aelodaeth yr Undeb ar amodau gwaith a chyflogau, gyda’r ddau ochr yn gwahaniaethu ar rai hawliau gweithwyr sydd yn cael eu gorfodi o Ewrop
6. Yn amlwg, mae pwys i’r holl ffactorau hyn ond mae rhai o’r dadleuon sydd yn arbennig o berthnasol i drigolion Gwynedd.
 7. Yn gyntaf oll wrth gwrs, trethiant cyffredinol sy’n ariannu 73% o holl wasanaethau’r Cyngor, a chan ffod yr arian hwnnw yn ddibynol ar gryfder yr economi, mae’r farn ynglyn â beth ddigwyddith i’r economi pe byddem yn tynnu allan o’r Undeb Ewropeaidd yn un ffactor allweddol. Gwyddom wrth gwrs sut effaith y mae’r wasgfa ariannol wedi ei gael ar wasanaethau i bobl Gwynedd hyd yma.
 8. Rhaid nodi hefyd fod Cymru a Gwynedd yn benodol yn elwa’n sylweddol o gyllidebau strwythurol Ewrop (£1.8bn i Gymru yn y cyfnod 2014-2020); arian ar gyfer y Cynllun Datblygu Gwledig (£490m i Gymru) a’r arian sydd hefyd yn dod i’r maes amaeth yn sgil y Polisi Amaeth Cyffredinol (tua £230m yn flynyddol). Dros y blynyddoedd, mae Gwynedd wedi bod yn eithriadol o lwyddiannus yn denu arian Ewrop. Ers troad y Mileniwm, denwyd gwerth £158 miliwn o arian grant Ewropeaidd i’r sir i ariannu drtos 120 o brosiectau allweddol i’n cymunedau. Rhwng 2007 a 2013 yn unig, bu arian Ewropeaidd yn cynorthwyo 1,475 o fusnesau i dyfu ac ymestyn, wedi cynorthwyo i sefydlu 560 o fusnesau newydd a 2,320 o swyddi newydd. Mae’r cyllid hefyd wedi cynorthwyo 12,000 o bobl Gwynedd i ennill cymwysterau ac wedi cynorthwyo 1,800 o bobl i ddychwelyd i’r gwaith. Wrth gwrs, y ddadl gan y rhai sy’n cefnogi gadael yw y byddai modd parhau i dalu’r symiau yma o’r arian y byddem yn ei arbed o gyfraniadau i Ewrop. Nid oes sicrwydd yn fy marn i y byddai hynny’n digwydd.
 9. O ystyried y meysydd a nodwyd ym mharagraff 5 uchod, mae rhai yn amlwg yn cynnig eu hunain yn naturiol ar gyfer gweithredu ar lefel Ewropeaidd yn hytrach na gwladwriaethau unigol. Mae angen gweithio i ymateb i faterion fel yr argyfwng cynhesu byd-eang a'r ymgais i atal rhyfeloedd. Mae rôl yr Undeb Ewropeaidd yn allweddol yn hyn o beth.

10. Ar fater gwahanol, rhaid ystyried sefyllfa benodol Cymru fel rhan o batrwm llywodraethol Ewrop. Mae datganoli yn parhau ar ei thaith yma yng Nghymru, gyda'n Cynulliad Cenedlaethol yn derbyn mwy o rymoedd yn raddol. Mae mwyafrif gwledydd "newydd" Ewrop yn gweld eu dyfodol fel rhan o'r Undeb Ewropeaidd.
11. Tra bod y drafodaeth ar aelodaeth o'r Undeb Ewropeaidd ai peidio wedi canolbwyntio ar y materion a nodir ym mharagraff 5, credaf mai'r ystyriaeth bwysicaf yw ein hagwedd ni at y byd fel pobl ac fel cenedl. Wrth i'r byd fynd yn llai, wrth i ni weld mwy o anghyfartaledd yn y byd a bygythiadau newyn, cynhesu byd eang a rhyfel yn cynyddu, credaf fod angen cymuned o wledydd Ewropeaidd i gydweithio a chydymdrechu i ymateb i'r sefyllfaoedd hyn. Tra'n bod yn gweld ein hunain fel dinasyddion Cymru, rydym hefyd am weld ein hunain yn ddinasyddion Ewrop a'r byd
12. Mae werth nodi barn llywodraeth leol yng Nghymru. Mae Maniffesto Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn nodi'n glir ei fod yn gryf o blaid aros yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd gan nodi tri prif bwynt sydd yn cefnogi hynny. O ran yr Economi a Ffyniant, mae'r Gymdeithas yn nodi y byddai Cymru yn cael ei daro'n waeth pe byddai Prydain yn gadael yr Undeb gan bod gwerth allforion o Gymru i'r Undeb yn 8% o werth economaidd i'r wlad, yr ail uchaf ym Mhrydain. Fe nodir hefyd bod Cymru yn elwa'n net o gyllid yr Undeb Ewropeaidd a, heb unrhyw bolisi rhanbarthol ystyrllon, nid oes unrhyw sicrwydd y byddai sefyllfa Cymru'n cael ei warchod pe byddai Prydain yn gadael yr Undeb. O ran Cymdeithas, mae'r Gymdeithas o'r farn bod deddfwriaeth Ewropeaidd ym meysydd yr amgylchedd, cydraddoldeb, cyflogaeth a iechyd yn cael effaith positif ar ansawdd bywyd trigolion yng Nghymru. Yn olaf, ar Ddiogelwch, mae'r Gymdeithas o'r farn bod y manteision a ddaw yn sgil aelodaeth o gydweithio ar draws ffiniau a gweithio yn ryngwladol gyda'n partneriaid yn gwneud ein gwlad yn fwy diogel.
13. Wedi pwysu a mesur y dadleuon o blaid ac yn erbyn, ac o ystyried ffactorau sydd yn fwy penodol i drigolion Gwynedd, 'rwyf o'r farn y byddai yn fwy o fudd yn deillio i drigolion Gwynedd o fod yn parhau i fod yn aelod o'r Undeb Ewropeaidd ac argymhellaf felly fod y Cyngor yma yn datgan mai dyna yw barn y Cyngor.